

ความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

THE SCHOOL LEADERSHIP ROLE'S IN THE CURRICULUM ADMINISTRATION
OF THE SCHOOL LEADERSHIP UNDER THE JURISDICTION
OF PRACHINBURI EDUCATIONAL SURVICE AREA

¹⁾ชาญชัย อัดโน ²⁾ผศ.ดร.สมบัติ คชสิทธิ์ ³⁾ผศ.ดร.อรสา โกศลานันทกุล

¹⁾Chanchai Autano ²⁾Asst. Prof. Dr. Sombat Kojasit ³⁾Asst. Prof. Dr. Orasa Gosalanantagoon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและเพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ของสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 275 คนและ 3,314 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ การวิเคราะห์ค่าที (t-test แบบ independent)

ผลการวิจัยพบว่า

การศึกษาความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในระดับปานกลาง โดย

¹⁾ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

²⁾ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

³⁾ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเตรียมความพร้อม รองลงมาคือ การกำกับติดตามประเมินผลและการรายงานผล และ การดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ABSTRACT

The research objects were to study the perspective of educational administrators and teachers who had been working under the Prachinburi educational area since the academic year of 2004. The 508 samples of 3,314 of those were either educational administrators or teachers. These samples were selected by stratified random sampling method. The data was collected by the questionnaire that consisted of three main questions on the preparation, the implementation and monitoring and evaluation. And then, data were analyzed by statistic of the percentage, arithmetic mean, standard deviation and t-test independence.

The overall picture of the results showed that both samples are difference to play a role on the management of the curriculum. There are in the medium level; the preparation, monitoring and evaluation, and implementation were respectively.

When the comparison of role of educational administrators and teacher, it found that there was indifferent. From the result of study, it can claim that the perspective on the role of educational administrators and teachers are significant.

ความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 27 ได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรและกำหนดแนวทางในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ รวมทั้งการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 3-10) รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาในด้านคุณธรรมจริยธรรมสังคม วัฒนธรรม มีความเข้าใจศรัทธาในความเชื่อของคนและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการระดมทรัพยากรทั้งในสถานศึกษาและชุมชนมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

โดยร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ภารกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goal) และลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จากหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดสาระ การเรียนรู้และสาระเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและผู้เรียน โดยการวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อเขียนคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ในลักษณะยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมการใช้สื่อการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆและออกแบบการใช้เทคนิคการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สถานศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สถานศึกษานำร่อง และสถานศึกษาเครือข่ายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษายังมีปัญหาในการดำเนินงานได้แก่ระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตรมีจำกัดครูขาดความรู้ความเข้าใจ และความไม่ชัดเจนในการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผล ครูมีจำนวนต่ำกว่าเกณฑ์ ครูมีภาระงานธุรการมาก การอบรมให้ความรู้และการให้คำแนะนำควรให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน การจัดสรรงบประมาณตลอดจนวัสดุครุภัณฑ์ สื่อเทคโนโลยีและเอกสารความรู้ คู่มือต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอ (สมพิศ เอี่ยมมนภา, 2547 : 2)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ตามขั้นตอนการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 7-11) ใน 3 ด้าน คือ

1. การเตรียมความพร้อม
2. การดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา
3. การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน

ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และสภาพความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นทรัพยากรบุคคลอันมีค่า สอดคล้องตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ต่อไป

คำสำคัญ

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปราจีนบุรี แตกต่างกันตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าสายช่วงชั้นที่ 1-3 ของสถานศึกษาและ
ครูผู้สอนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ที่ปฏิบัติหน้าที่ปีการศึกษา
2547 ซึ่งประกอบด้วยประชากรจำนวน 3,314 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 275 คน และครูผู้สอนจำนวน
3,039 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ
สถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าสายช่วงชั้นที่ 1 - 3 ของ
สถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ที่ปฏิบัติหน้าที่
ในปีการศึกษา 2547 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie
and Morgan, 1970 : 608) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนด
สัดส่วนตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง แต่ละอำเภอและทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random
Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 508 คน เป็นผู้บริหารจำนวน 162 คน ครูผู้สอน
จำนวน 346 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มี 2 ระดับ คือ 1) ผู้บริหาร
2) ครูผู้สอน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็น ต่อบทบาทในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาใน

3 ด้าน คือ ด้าน การเตรียมความพร้อม ด้านการดำเนินงานจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา และ
ด้านกำกับติดตาม ประเมินผลและรายงาน

3. การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการ
บริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
1) ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบ
เลือกตอบ 4 ข้อ 2) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
ใน 3 ด้าน คือ การเตรียมความพร้อม การดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา และการกำกับ
ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล จำนวน 54 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

3.1 การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว
เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความ
สอดคล้องระหว่างคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ เลือกข้อคำถามที่มีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 ส่วนข้อที่
มีค่าน้อยกว่า นำมาปรับปรุงแก้ไขได้แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ได้ค่า
I.O.C. อยู่ระหว่าง 0.70–1.00

3.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีที่ปฏิบัติหน้าที่
ปีการศึกษา 2547 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วนำวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตาม
วิธีการของ Cronbach (1970: 16) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ
0.89

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษา ตามกรอบ
แนวคิดโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) เป็นรายข้อ
รายด้าน และโดยภาพรวม แปลความหมายของคะแนนตามเกณฑ์ การแปลความหมายของ Best
(ประคอง วรรณสุด, 2538 : 77)

2. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ทั้งด้านการเตรียมความพร้อม การดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา และการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน การโดยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ค่าที (t-test แบบ independent)

ผลการวิจัย

จากการวิจัย พบว่า

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ความความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ภาพรวมพบว่า ความความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเตรียมความพร้อม รองลงมาคือ การกำกับติดตาม ประเมินผลและการรายงานผล และ การดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการเตรียมความพร้อม รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

1.2 เฉลี่ยความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า ภาพรวมความคิดเห็นของครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการเตรียมความพร้อม รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ในครั้งนี้ มีข้อมูลที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลในประเด็นสำคัญดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาปราจีนบุรี ภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเตรียมความพร้อม รองลงมาคือ การกำกับติดตามประเมินผลและการรายงานผล และ การดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา

1. ด้านการเตรียมความพร้อม พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาด้านการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระทรวงศึกษาธิการ (2545 : คำนำ) ได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดอบรมสัมมนา อบรมปฏิบัติการ ให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทของตนเองในการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งมีความรู้ ความเข้าใจถึงสาระสำคัญของหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญธรรม แก้วสาร (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหาร โรงเรียนหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ใน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์มีทัศนคติต่อการบริหารหลักสูตรด้านการเตรียมความพร้อมในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 (2545 : บทคัดย่อ) เรื่องการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 5 พบว่า การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในภาพรวมทั้งเขตการศึกษา 5 โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดในด้านการประชาสัมพันธ์ หลักสูตร การส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมสัมมนาศึกษาดูงาน

2. การกำกับติดตามประเมินผลและการรายงานผล ภาพรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาด้านการกำกับติดตามประเมินผลและการรายงานผล อยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาด้านการกำกับติดตามประเมินผลและการรายงานผลอยู่ในระดับน้อย แต่ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในการพัฒนาหลักสูตรและยังไม่สามารถดำเนินการกำกับติดตามประเมินผลและรายงานการใช้หลักสูตรและงานวิชาการภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งยังไม่ดำเนินการประกันคุณภาพภายในและเพื่อรองรับการภายนอกสถานศึกษาในระดับที่น่าพอใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประกาศสถานศึกษาภายในจังหวัดปราจีนบุรี ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษาจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีจำนวนน้อยมาก

3. การดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา ภาพรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาด้านการดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดตามแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 11) ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนรู้ตรงกับความต้องการของชุมชน สังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นข้อจำกัดที่สำคัญสำหรับสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะปัจจัยสำคัญหลายประการ อาทิ คุณวุฒิ ประสบการณ์และความไม่เข้าใจของบุคลากรภายในชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริินภา พาทิ (2547 :104) เรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ไปใช้ในสถานศึกษานำร่อง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม สมุทรปราการและสมุทรสาคร พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนนำร่อง ไม่แตกต่างกันทั้งด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลหลักสูตร

ทั้งนี้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางเพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินในแต่ละสถานศึกษาศึกษาทำความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นแนวคิดเดียวกันดังนั้น เป้าหมายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนจึงมีเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นเอกภาพ ซึ่งการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารสถานศึกษาและมีผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นบทบาทในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละด้านจึงใกล้เคียงกัน

ดังนั้น หลักสูตรจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างมาก ลักษณะของผู้บริหารที่ดีต้องให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาคุณภาพวิชาการของสถานศึกษา และเป็นผู้นำทางวิชาการเพราะฉะนั้นหลักสูตรจึงถือเป็นหัวใจสำคัญ ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินจัดมรดกความรู้ และมรดกประสบการณ์ให้กับนักเรียน ซึ่งกรมวิชาการ (2545 ข : 1) ได้ระบุถึงความสำคัญของหลักสูตร

สถานศึกษาว่า สามารถช่วยชี้แนะผู้บริหาร ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้พยายามจัดมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียน ผู้บริหารสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางวิชาการได้ จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตร ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ชัดเจนเพื่อที่จะสามารถบริหารหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นงานวิชาการของสถานศึกษาจึงเป็นงานที่สำคัญ สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2535) ที่ให้ความเห็นว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการจึงมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาและเป็นตัวจักรสำคัญในการกระตุ้นและชักนำให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ส่วนเสรี ลาขโรจน์ กล่าวไว้ว่า หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้นำการใช้หลักสูตร มีอำนาจที่จะบริหารและจัดการหลักสูตรมากกว่าผู้อื่น สามารถที่จะตัดสินใจดำเนินการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างฉับพลันทันที จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของหัวหน้าสถานศึกษาที่จะต้องเป็นผู้ดำเนินการใช้หลักสูตรด้วยตนเองไม่ควรมอบหมายภาระนี้ให้ผู้อื่นทำแทนทั้งหมด เพราะจะเป็นสาเหตุให้เกิดความห่างเหินหลักสูตร มองเห็นงานอื่นเป็นภาระหลัก ละทิ้งบทบาทผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษา ในที่สุดก็จะเกิดความไม่เข้าใจเมื่อนาน ๆ เข้าผู้บริหารจะเกิดความเคยชินไม่เห็นความสำคัญของหลักสูตรส่งผลให้ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาน้อย

สิ่งสำคัญในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแล้วผู้บริหารยังต้องเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมแก้ไขปัญหาลดลดกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ที่กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรทุกขั้นตอนจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ผู้บริหารถือว่าเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่สำคัญที่สุดที่จะอำนวยความสะดวกให้ทุก ๆ กิจกรรมภายในสถานศึกษาดำเนินไปสู่ เป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ วิชัย ดิสสระ (2535) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ภายในสถานศึกษานั้น คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่การบริหารหลักสูตรนั่นเอง

ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดคือผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารจะเป็นผู้นำการพัฒนาไปสู่เป้าหมาย เป็นผู้กระตุ้นและชักนำบุคลากรและพัฒนาทรัพยากร โดยมีความร่วมมือและเกี่ยวข้องกับฝ่ายต่างๆ ดังที่อุทัย บุญประเสริฐ (2545) กล่าวว่า บทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) การเป็นผู้นำ (Leader) และ ผู้สนับสนุน (Supporter) เป็นผู้นำนวัตกรรม (Innovation) เข้าสู่สถานศึกษาและเป็น

ผู้ผลักดันการพัฒนาหลักสูตรให้ก้าวหน้า พัฒนาอย่างถูกต้องทิศทาง สามารถส่งเสริมให้การปฏิรูป การศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำมีอาชีพที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรเพียงพอที่จะให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร

2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้บุคลากร มีความรู้ความสามารถในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การติดตามนิเทศ การนำผลการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไขรวมทั้งการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจบุคลากรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3. ควรมีการพิจารณาให้ความช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนที่มีความพร้อมมากกว่าเนื่องจากปัจจัยข้อจำกัดในหลาย ๆ ประการ

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษานำร่องหรือสถานศึกษาเครือข่ายในระดับเขตพื้นที่หรือระดับประเทศ

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขต

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539. การพัฒนาหลักสูตรและแนวการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ออลีนเพรส.

บุญธรรม แก้วสาร. 2539. การบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน

และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

ศึกษากรุงเทพมหานคร. ปรินฤญาติพันธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, อุดสานนา.

วิชัย ดิสสระ. 2535. การพัฒนาหลักสูตรและการสอนกรุงเทพมหานคร : ภาควิชาหลักสูตรและ

การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. สุวิยะสาส์น.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2542. **พลังการเรียนรู้ในกระบวนการทัศน์ใหม่**. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิริินภา พาที. 2547. **ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการนำหลักสูตร
สถานศึกษาพุทธศักราช 2544 ไปใช้ในโรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปทุมธานีนทบุรี นครปฐม สมุทรปราการและสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2545. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ลาดพร้าว.
- สมพิศ เอี่ยมนภา. 2547. **สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544 ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี**. วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Krejcie,R.V. and Morgan,V.D. 1970. **Determining Sample Size for Research Activetes–
Educational and Psychological Management.**